

Abstrakt

Výkonové spoplatnenie cestnej infraštruktúry sa považuje za nástroj dopravnej politiky, ktorý je účinný v riešení niektorých problémov dopravného systému ako celku. Najviac sa výkonové spoplatnenie dáva do spojitosti s financovaním výstavby a údržby cestnej infraštruktúry. Tento nástroj je však podľa teoretického princípu účinný aj v iných oblastiach. Pomocou výkonového spoplatnenia sa dá účinne obmedziť rozvoj cestnej dopravy na úkor ostatných dopravných druhov a tým aj znížiť jej negatívne dopady na životné prostredie a spoločnosť. Všetko však záleží od správneho nastavenia tohto nástroja.

V Európe má výkonové spoplatnenie dlhú tradíciu. V dnešnej dobe viacero európskych štátov využíva výkonové spoplatnenie. Väčšinou je odôvodnené potrebou financovania výstavby a údržby cestnej infraštruktúry. Táto práca sa snaží nájsť spojitosti a charakterizovať dopady výkonového spoplatnenia na dopravný systém na príklade štátov EU a Švajčiarska. Hľadá pritom odpoveď na otázku: „Prejavuje sa výkonové spoplatnenie na rozdieloch v charaktere dopravného systému krajín EU a Švajčiarska?“ Pomocou štatistických nástrojov sa práca snaží o nájdenie podobností medzi charakteristikami dopravného systému v rámci krajín s výkonovým spoplatnením a zároveň hľadá rozdiely medzi touto skupinou krajín a krajinami bez výkonového spoplatnenia. Sledované sú charakteristiky dopravnej infraštruktúry, investície do dopravnej infraštruktúry a prepravné výkony v cestnej a železničnej nákladnej preprave.

Práca ponúka kategorizáciu krajín EU a Švajčiarska do piatich skupín podľa charakteru spoplatňovania infraštruktúry, ako výsledok zhlukovej analýzy. Zaujímavá je geografická kompaktnosť takto vytvorených skupín. V súvislosti s kategorizáciou sa našli významné rozdiely v investíciách do dopravnej infraštruktúry medzi štátmi, ktoré dlhodobo spoplatňujú dopravnú infraštruktúru a štátmi, ktoré s výkonovým spoplatnením nemajú žiadnu skúsenosť. Následná korelačná analýza našla pozitívne súvislosti medzi charakteristikami výkonového spoplatnenia a rozsahom a kvalitou dopravnej infraštruktúry a medzi charakteristikami výkonového spoplatnenia a investíciami do infraštruktúry. Súvislosti charakteristík výkonového spoplatnenia s výkonmi v cestnej a železničnej nákladnej doprave sa nepreukázali ako presvedčivé. Regresná analýza tieto vzťahy ešte viac priblížila. Sledované oblasti dopravného systému sú ovplyvnené viacerými faktormi, preto je pozorovanie významnej korelácie presvedčivým výsledkom .

Kľúčové slová: výkonové spoplatnenie cestnej infraštruktúry, marginálna cena, štruktúra dopravného systému, infraštruktúra, investície, prepravné výkony